

Vlad
Mugur

Punctul de vedere

O stagiune nu trăiește numai prin sine însăși — ea e influențată de cele precedente, care îi determină sensurile, și e (sau nu e) încurajată de pasiunea sau scepticismul cu care o privește pe cea viitoare. Stagiunea noastră a fost plină de evenimente și pauze, de izbinzi și regrete. Ceea ce cred că s-a realizat în mare parte la Teatrul Național din Cluj este încrederea echipei artistice în a urma drumul căutărilor și bunului-gust, în a accepta formula de teatru angajat, determinat de ideile timpului, în dauna reprezentăției mic-burgheze, comodă pentru toată lumea. Asta nu înseamnă că nu se greșeste, asta nu înseamnă că diferența valorică nu-și spune cuvântul. În cei șase ani de când lucrez în această frumoasă casă a artei, multe spectacole de ecou, valoroase și prin culoarea lor puternic diferențiată, create de artiști dinlăuntru și din afara teatrului, au ajutat ca în ultimul timp să apară pe scena noastră sensuri noi ale creației scenice.

Teatrul și-a deschis stagiunea cu două piese originale ale lui Paul Anghel și Teodor

Boșca. *Săptămîna patimilor* și respectiv *Curcubeul negru* — după ce în vară re-luase, în altă distribuție, piesa lui D. R. Popescu, *Vara imposibilei iubiri*. Tot în primele zile ale stagiunii, a reluat *Opinia publică*, invitîndu-l pe Radu Beligan și umplînd cu această ocazie sălile pînă la refuz, ceea ce marchează încă o dată utilitatea colaborărilor valoroase. După succesul din țară și din străinătate, *Visul* de D. R. Popescu a fost rejucat de unica sa interpretă, Silvia Ghelan, în cadrul Festivalului național de teatru și al „Primăverii arădene”. Fiindcă am pomenit pînă acum de activitatea teatrului în legătură cu dramaturgia românească, vreau să reamintesc și reluarea (după cinci ani, tot în distribuție schimbată) a piesei lui Victor Ion Popa, *Tache, Ianke și Cadîr*, și premiera cu piesa lui Victor Eftimiu, *Omul care a văzut moartea*. În momentul de față, teatrul se pregătește pentru a reprezenta, la jumătatea lunii iulie, piesa *Sfîntul Mitică Blajini*, pusă în scenă de Victor Tudor Popa, care s-a specializat, pare-se, în a monta cu succes piesele lui

Aurel Baranga. Din păcate, din cauza ritmului încărcat, teatrul a părăsit inițiativa de a monta piese într-un act în cadrul studioului. Cu orice preț, această activitate trebuie reluată.

Cele două evenimente de seamă ale acestei stagiuni teatrale au fost sărbătorirea a jumătate de veac de existență a teatrului și marele turneu în străinătate. *Săptămîna pa-timilor*, *Caligula* de Albert Camus, recitalul Blaga declamat de actori români și maghiari, participarea prestigioasă a Teatrului Național „I. L. Caragiale” cu *O scrisoare pierdută* (care ne-a adus în casă pe cei mai cunoscuți comedieni ai scenei noastre), prezența tonifiantă a lui George Calboreanu și a altor veterani ai scenei clujene, discursuri, medalii, banchete, au înveselit pentru câteva zile trupa actricească ce a avut norocul să sărbătorească acest semicentenar.

Despre lungul turneu la Roma, Milano, Genova și Prato nu voi mai scrie: au scris alții, și e vorba de un spectacol realizat de mine. Vreau să subliniez însă ce important a fost pentru colectiv să facă, în ultimii ani, trei turnee peste hotare, ce consecințe însemnate are încrederea în sine, dobîndită în cadrul unor mari confruntări. Am pornit-o mai întîi cu două piese românești, *Visul* și *Rochia*; a doua oară, odată cu aceste piese am mai supus judecății severe a oamenilor de artă și unui public care nu me cunoștea, un antic grec (Euripide) și un tragedian modern (Camus); a treia oară, am deschis cu chei noi porțile spre opera shakespeareană (cum spun titlurile presei italiene, „Uno spettacolo in chiave antitradizionale”). Să-ți vezi numele în zeci de cotidiane dintre cele mai renumite, să intri în legătură cu acel public necunoscut, care-ți cere autografe pe scări, pe străzi, și mai ales să faci cunoscut numele orașului și teatrului tău pe acest continent atît de încercat, înseamnă să te hrănești spiritual, să stăpînești acea mulțumire a creatorului. De acest lucru s-a bucurat în această stagiune echipa noastră de teatru.

Din asemenea încercări, oamenii ies înobilizați sau încrezuți. În ceea ce mă privește, trebuie să mărturisesc că am fost într-o permanentă tensiune citind titlurile mari despre Cluj, despre români, citind laudele, urmărind discuțiile, contradicțiile. Eram în

centrul unei lupte de care mă simțeam răsunător. La Roma, unde pentru prima oară a jucat o companie teatrală română, entuziasmul mi s-a părut cel mai mare. De zece ani n-am mai ieșit pe scenă la aplauze, „nu din modestie, ci d'n principiu. Aici, principiul n-a mai putut fi respectat deoarece ar fi însemnat o lipsă de prietenie față de căldura aceluia public tînăr. Cronica scrie: „Regia și actorii au demonstrat că se pot înscrie în confruntarea artistică europeană, cu toate actele în regulă.” Această frază obligă. Pe mine, cel puțin, mă obligă să nu părăsesc drumul căutărilor, să redescopăr mereu puterea de convingere aptă să păstreze prospețimea unui colectiv, receptivitatea la nou.

În timpul turneului nostru, o echipă rămasă în țară, muncind cu devotament, a jucat nenumărate spectacole la Cluj, în regiune și în alte orașe; în acest timp, a avut loc premiera piesei *Doctor în filozofie* de Nușici, pusă în scenă de Rodica Radu. Cu acest spectacol și cu *Evantaiul doamnei Undermeere*, montat de mine, am reușit să umplem multe săli. Nu sînt totuși mulțumit de realizarea unui spectacol „elegant” în sine, care nu mi-a pus nici o problemă și prin care nu am ridicat nici o problemă.

Deși unii actori „tineri” ne părăsesc, căutîndu-și sensul în așteptare, teatrul nostru are datoria, în stagiunea ce începe, să nu se oprească la realizările de pînă acum. Nici un spectacol nu trebuie montat fără „un punct de vedere”, fără a avea o intenție artistică de exprimat.

Alături de Ion Taub și Victor Tudor Popa, vor mai pune în scenă, în teatrul nostru, Aurel Manea și Ivan Helmer; în afară de Mircea Matcaboji și Th. Ciupe, vom colabora cu scenografi ca Florica Mălureanu, Helmut Stürmer, Radu Boruzescu. În locul tinerilor ce ne vor lipsi, vom aduce alți tineri. Nu trebuie să fim egoiști fiindcă îmbătrînim. Trebuie să descoperim acea pasionantă relație dintre generații. Închei, citînd dintr-un articol roman consacrat *Visului*, cuvinte ce ar putea să stea la baza programului nostru de viitor: „o ediție a piesei bogată în idei și sugestii, dar bogată mai presus de toate în dorința de a crea, de a inventa ceva nou”.

